

Dokument s plenarne sjednice

B9-0164/2023

8.3.2023

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjave Komisije

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o daljnjoj represiji nad bjeloruskim narodom, posebno o slučajevima Andreja Pačobuta i Alesa Bjaljackog
(2023/2573(RSP))

Sandra Kalniete, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Željana Zovko, David McAllister, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, Vladimír Bilčík, Tomasz Frankowski, Andrzej Halicki, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Liudas Mažylis, Radosław Sikorski, Milan Zver
u ime Kluba zastupnika PPE-a

Rezolucija Europskog parlamenta o daljnjoj represiji protiv bjeloruskog naroda, posebno o slučajevima Andreja Pačobuta i Alesa Bjaljackog (2023/2573(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Bjelarusu,
 - uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 21. i 22. listopada 2021.,
 - uzimajući u obzir izjave Josepa Borrella, potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, od 25. ožujka 2021. o ciljanju Saveza Poljaka u Bjelarusu i od 17. siječnja 2023. o suđenjima oporbenim čelnicima i novinarima,
 - uzimajući u obzir izjavu ministara vanjskih poslova skupine G7 o Bjelarusu od 4. studenoga 2022.,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da bjeloruski režim nastavlja represiju nad bjeloruskim narodom, pri čemu se predstavnici civilnog društva, borci za ljudska prava, novinari, oporbeni aktivisti i mnogi drugi progone iz političkih razloga; budući da je kazneni progon i dalje jedan od najtežih oblika represije i da je i dalje raširen;
- B. budući da je od ožujka 2023. više od 1 450 osoba na popisu bjeloruskih političkih zatvorenika koji vodi Centar za ljudska prava „Vjasna”; budući da je tijekom veljače na popis uvršteno 69 imena; budući da „Vjasna” zna za najmanje 2 900 osoba osuđenih u politički motiviranim kaznenim postupcima;
- C. budući da se i dalje provode proizvoljna uhićenja pojedinaca koji ostvaruju svoja građanska prava; budući da je „Vjasna” tijekom veljače 2023. prijavila 258 slučajeva takvih uhićenja, kao i 195 slučajeva politički motiviranih progona zbog upravnih prekršaja; budući da su suci za isto razdoblje izrekli 31 zatvorsku kaznu i 11 novčanih kazni;
- D. budući da je Ales Bjaljacki, istaknuti borac za ljudska prava i osnivač Centra za ljudska prava „Vjasna”, uhićen 12. veljače 2022. i bio u istražnom zatvoru; budući da je njegovo politički motivirano suđenje započelo 5. siječnja 2023. i da je zaključeno 3. ožujka 2023. s 10-godišnjom zatvorskom kaznom u kaznenoj koloniji i teškom novčanom kaznom; budući da je proglašen krivim za „krijumčarenje” i „teško kršenje javnog reda”;
- E. budući da je Andrej Pačobut, novinar i član Saveza Poljaka u Bjelarusu, uhićen 25. ožujka 2021. i kasnije osuđen na tri godine zatvora zbog optužbi za „javno vrijeđanje predsjednika Bjelarusu” i „poticanje etničke mržnje”; budući da ga je 8. veljače 2023. regionalni sud u Hrodni proglasio krivim za poticanje djelovanja usmjerenih na

ugrožavanje nacionalne sigurnosti Republike Bjelarus i poticanje etničkog neprijateljstva te ga je osudio na osam godina zatvora u kaznenoj koloniji pojačane sigurnosti;

- F. budući da se optužbe protiv Andreja Pačobuta i Alesa Bjaljackog općenito smatraju politički motiviranim te su usmjerene na ušutkavanje neovisnih mišljenja i suzbijanje slobode izražavanja i udruživanja;
- G. budući da su bjeloruske demokratske političke snage i dalje progonjene; budući da je 17. siječnja 2023. počelo politički motivirano suđenje u odsutnosti predsjednici Ujedinjenog prijelaznog kabineta Svjatlani Cihanouskoj i članovima Koordinacijskog vijeća, kao što su Marija Maroz, Voljga Kavaljkova, Pavel Latuška i Sjargej Diljeuski; budući da je 6. ožujka 2023. Svjatlana Cihanouska osuđena na 15 godina zatvora, Pavel Latuška na 18 godina zatvora, a Marija Maroz, Voljga Kavaljkova i Sjargej Diljeuski na 12 godina zatvora;
- H. budući da vlasti u Bjelarusu opetovano krše ljudska prava bjeloruskih građana, uključujući pravo na slobodu izražavanja, mirnog okupljanja i udruživanja; budući da represija i dalje utječe na sve sektore društva, uključujući akademsku zajednicu, medije i borbu za ljudska prava; budući da se progon pojedinaca nastavlja pod krinkom borbe protiv ekstremizma i terorizma;
- I. budući da su politički zatvorenici izloženi dodatnoj represiji: drže se u uvjetima koji su zabranjeni u skladu s međunarodnim obvezama Bjelarus, podliježu disciplinskim kaznama iz lažnih razloga i smještaju se u ćelije za kažnjavanje, u slučajevima nekih političkih zatvorenika povećava se njihova razina sigurnosti, a kazna zatvora proizvoljno se produljuje, krši se pravo na korespondenciju političkih zatvorenika te im se pod neuvjerljivim izgovorima suspendira pravo na obiteljske posjete;
- J. budući da režim nastavlja represiju nad odvjetnicima zbog izražavanja stajališta o pitanjima prava, zastupanja klijenata u politički motiviranim slučajevima i zbog govora protiv rata u Ukrajini; budući da je od kolovoza 2020. najmanje 70 odvjetnika izgubilo dozvole na temelju proizvoljnih odluka Ministarstva pravosuđa ili politički motiviranih postupaka za isključenje iz odvjetničke komore; budući da je 2022. sedam odvjetnika bilo suočeno s politički motiviranim kaznenim prijavama i da su se nastavili suočavati s optužbama za upravne prekršaje, pritvaranjima, pretragama i uznemiravanjem;
- K. budući da bjeloruske vlasti i dalje donose mjere kojima se ograničavaju prava bjeloruskih državljana koji žive u inozemstvu; budući da je 2022. i 2023. uhićeno 58 osoba nakon povratka u Bjelarus zbog sudjelovanja u prosvjedima 2020. ili zbog dijeljenja sadržaja koji se smatra „ekstremističkim” na društvenim mrežama;
- L. budući da Lukašenkin režim poduzima sve više represivnih mjera protiv nacionalnih manjina u Bjelarusu, posebno poljske manjine, uključujući zatvaranjem škola s nastavom na jeziku nacionalnih manjina, kao i protiv organizacija koje predstavljaju manjine, kao što je Savez Poljaka u Bjelarusu; budući da Lukašenkin režim iskrivljuje povijesnu istinu i sjećanje širenjem laži o navodnim zločinima koje su tijekom Drugog svjetskog rata i neposredno nakon njega poljske snage otpora počinile protiv Bjelarus; budući da se već dugi niz godina provodi sustavna diskriminacija poljske nacionalne manjine;

- M. budući da je 1. ožujka 2023. u Bruxellesu u nazočnosti Svjetlane Cihanouske otvoren službeni ured Demokratskog Bjelarusu;
- N. budući da nelegitimni režim i dalje potiskuje slobodu vjeroispovijesti i uvjerenja; budući da je režim zabranio bogoslužje u crkvi Novog života u Minsku i pritvorio crkvenog pastora Vjačeslava Hančarenku i pastora Antonija Bokuna; budući da je 26. rujna 2022. građevinska agencija Minsk Heritage, koja ima kontrolu nad zgradom Crvene katoličke crkve, naredila župi da ukloni svu svoju imovinu iz zgrade nakon požara koji je nastao u neobjašnjivim okolnostima;
- O. budući da su prema podacima Koordinacijskog vijeća samo 2022. godine osam rimokatoličkih, tri grkokatolička i šest pravoslavnih svećenika te sedam protestantskih pastora bili suočeni s različitim oblicima pritiska nelegitimnog režima, od novčanih kazni do dugotrajnih zatvorskih kazni, uključujući Sjargeja Rezanoviča, koji je osuđen na 16 godina zatvora u kaznenoj koloniji pod strogim režimom; budući da se političkim zatvorenicima sustavno uskraćuje pristup vjerskoj literaturi i posjetima svećenika;
- P. budući da je 7. rujna 2022. Odbor ministara Vijeća Europe pozvao glavnog tajnika Vijeća Europe da uspostavi kontaktnu skupinu za Bjelarus u suradnji s predstavnicima bjelaruskih demokratskih snaga i civilnog društva;
- ponovno potvrđuje svoju solidarnost s bjeloruskim narodom koji se, riskirajući svoju slobodu, a sve češće i svoj život, i dalje zalaže za suvereni, slobodan i demokratski Bjelarus te zahtijeva da se trenutačno i bezuvjetno puste na slobodu svi politički zatvorenici i sve osobe koje su proizvoljno pritvorene, uhićene ili osuđene iz politički motiviranih razloga te da se sve optužbe protiv njih odbace, kao i da se u potpunosti rehabilitiraju te da im se pruži financijska naknada za štetu nanесenu nezakonitim pritvaranjem; zahtijeva okončanje državnog nasilja;
 - i dalje najoštrije osuđuje aktualnu represiju nad civilnim društvom, borbama za ljudska prava, novinarima i političkim aktivistima u Bjelarusu, među ostalim politički motiviranim suđenjima; osuđuje sustavnu represiju Lukašenkina režima nad civilima, koja je od ukradenih izbora 9. kolovoza 2020. prisilila tisuće bjelaruskih stanovnika da napuste zemlju; ponavlja da aktualna kampanja sustavne represije i prisilnog raseljavanja civila predstavlja teško kršenje ljudskih prava;
 - osuđuje pritvaranje i izricanje presude Andreju Pačobutu i Alesu Bjaljackom osuđuje brojna kršenja njihova prava na pošteno suđenje i poziva na njihovo trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu, kao i na njihovu potpunu rehabilitaciju i obeštećenje;
 - osuđuje činjenicu da se politički motivirana suđenja održavaju iza zatvorenih vrata i bez zakonitog sudskog postupka, čime se krše međunarodne obveze te zemlje, što rezultira teškim i neopravdanim kaznama koje se izriču oporbenim čelnicima;
 - osuđuje progon poljske nacionalne manjine u Bjelarusu i njezinih predstavnika; poziva bjeloruske vlasti da obustave sve mjere koje poduzimaju protiv nacionalnih manjina i da poštuju njihova prava, uključujući njihovo pravo na obrazovanje na poljskom jeziku;
 - ponavlja svoju snažnu osudu sudjelovanja Bjelarusu u ničim izazvanoj i neopravdanoj ratnoj agresiji Rusije na Ukrajinu i potporu koju pruža, među ostalim putem takozvanog

referenduma kojim se ponovno uspostavlja nuklearni status zemlje, ali i omogućavanjem kretanja vojnika i oružja, upotrebe zračnog prostora te zemlje, opskrbe gorivom i skladištenja vojnog streljiva; uviđa da je Bjelarus suučesnik u državnom sponzorstvu terorizma i suučesnik države koja koristi sredstva terorizma;

7. osuđuje agresivnu retoriku bjelaruskih vođa protiv Ukrajine i masovno širenje propagande i dezinformacija o ratnoj agresiji; ponavlja da Lukašenka i drugi bjelaruski dužnosnici dijele odgovornost za ratne zločine počinjene u Ukrajini te da bi trebali odgovarati pred odgovarajućim međunarodnim sudovima i posebnim sudom za zločin agresije na Ukrajinu; izražava potporu bjeloruskim volonterima i predvodnicima u borbi za neovisnost Bjelarusu i pružanju pomoći Ukrajini da se obrani od ruske agresije;
8. poziva EU i njegove države članice da postrože sankcije EU-a protiv pojedinaca i subjekata odgovornih za sustavnu represiju u Bjelarusu, da osiguraju njihovu pravilnu provedbu i da uklone nedostatke u provedbi sankcija; poziva da se sve sankcije protiv Rusije zbog agresivnog rata koji vodi protiv Ukrajine uvedu i za Bjelarus;
9. poziva Komisiju i države članice da podupru i zaštite borbe za ljudska prava i civilno društvo u Bjelarusu, koji će se suočiti s ozbiljnom represijom, uključujući izdavanjem hitnih viza za izlazak iz Bjelarusu ako to bude potrebno;
10. Poziva Komisiju da poveća potporu za izgradnju kapaciteta za nezavisne sindikate, slobodne medije, civilno društvo i prodemokratske aktiviste u Bjelarusu i u egzilu; poziva Komisiju i države članice da nastave pružati potporu bjeloruskom civilnom društvu, neovisnim medijima te demokratskim političkim skupinama i strukturama, uključujući Koordinacijsko vijeće i Ujedinjeni prijelazni kabinet; poziva bjeloruske demokratske snage da održavaju i promiču jedinstvo na temelju nastojanja ostvarenja cilja slobodnog, demokratskog i neovisnog Bjelarusu;
11. ističe da je potrebna sveobuhvatna istraga zločina koje je Lukašenkin režim počinio protiv naroda Bjelarusu; poziva države članice da aktivno primjenjuju načelo univerzalne jurisdikcije i pripremaju sudske postupke protiv bjeloruskih dužnosnika odgovornih za sustavno nasilje, represiju i zločine protiv čovječnosti ili umiješanih u njih, uključujući Aljaksandra Lukašenku;
12. poziva Komisiju, države članice i Europsku službu za vanjsko djelovanje da surađuju s međunarodnim partnerima, kao što su moskovski mehanizam OEES-a i Vijeće UN-a za ljudska prava, kao i s borcima za ljudska prava i civilnim društvom na terenu kako bi se osiguralo praćenje i dokumentiranje kršenja ljudskih prava te izvješćivanje o njima, a time i utvrđivanje odgovornosti te pravda za žrtve;
13. poziva institucije EU-a da poduzmu sve potrebne mjere u međunarodnim institucijama i postupcima te pri Međunarodnom kaznenom sudu ili drugim odgovarajućim međunarodnim sudovima kako bi se podržala istraga i kazneni progon djelovanja povezanih s ruskom agresijom protiv Ukrajine od strane onih koji su politički odgovorni u Bjelarusu, posebno Aljaksandra Lukašenku, kao ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti;
14. poziva Europsku komisiju da uspostavi radnu skupinu koja će otvoriti politički dijalog s predstavnicima demokratskog Bjelarusu kako bi radila na sveobuhvatnom

višesektorskom sporazumu koji će biti temelj suradnje s demokratskim Bjelarusom nakon što sadašnji režim više ne bude na vlasti; ponavlja da bi to trebalo popratiti planom financijskih i administrativnih sredstava koji bi trebalo provesti kako bi se provele i financirale potrebne reforme u zemlji kad to bude moguće; naglašava važnost novoosnovanog ureda demokratskog Bjelarusu u Bruxellesu, koji bi trebao služiti kao važna *de facto* diplomatska misija;

15. ponavlja da je važno formalizirati odnos između bjelaruskih demokratskih snaga i Europskog parlamenta kako bi se ojačala zastupljenost Bjelarusu na međunarodnoj sceni i u radu međunarodnih organizacija; u tom pogledu ističe uspostavu Ujedinjenog prijelaznog kabineta Bjelarusu i Koordinacijskog vijeća kao pouzdanih i konstruktivnih partnera u rješavanju izazova regionalnih i bilateralnih odnosa EU-a i Bjelarusu; stoga poziva na obnovljeno, službeno demokratsko predstavništvo Bjelarusu u Parlamentarnoj skupštini Euronest i u Izaslanstvu za odnose s Bjelarusom;
16. ponovno osuđuje nedavnu odluku Međunarodnog olimpijskog odbora (IOC) da se bjeloruskim sportašima omogući da se natječu u kvalifikacijama za Olimpijske igre u Parizu 2024. pod neutralnom zastavom, što je u suprotnosti s višedimenzionalnom izolacijom Bjelarusu od strane međunarodne zajednice i što će režim te zemlje iskoristiti u svrhu propagande; poziva države članice i međunarodnu zajednicu da izvrše pritisak na Međunarodni olimpijski odbor kako bi poništio tu odluku, koja je sramotna za međunarodni sportski svijet, te da zauzme slično stajalište o svim drugim sportskim, kulturnim ili znanstvenim događanjima;
17. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju, vlastima Republike Bjelarusu te predstavnicima bjeloruske demokratske oporbe.